

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

Ad Vnum Corpus Redactus

Philosophiæ R. P. Francisci De Oviedo Madritani Societatis Iesv Sacræ
Theologiæ Professoris Tomus II

**Oviedo, Francisco de
Lvgdvni, M.DC.LI.**

3. Statuitur imperium inefficax.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95526)

imperat actum amoris Dei qui necessariò respicit hoc motuum, & non aliud. Dici poterit tunc voluntatem non determinari ad novum motuum inquirendum, sed ad idem vivaciùs perfectiori cognitione applicandum. Contra hanc solutionem facit argumentum suprà factum, quia raro vel ferè numquam cogitat intellectus de hac vivaciori & perfectiori cognitione, quàm motuum applicetur. Deinde impugnatur, quia durum est dici cum eisdem motu ad amandum non esse fundamentum maius ad amorem directum sperandum ab homine, qui actu reflexo dicit, volo amare, quàm ab alio, qui numquam talem actum reflexum habuit.

10 Hec vltima ratio probat voluntatem reflexam non conducere ad volitionem directam tantum determinando immediatè intellectum ad hanc inquisitionem, deinde quia intellectus saepe sapius nulla habet principia ad perfectiorem cognitionem habendam, de motu proposito ad amorem directum, neque ad alia motu perscrutanda: ergo volitio reflexa non poterit conducere ad volitionem directam medià hac inquisitione & inventione novi motui, neque medià vivaciori cogitatione eiusdem. Vltimò sic arguo: volitio reflexa tendens in Dei amorem, non habet pro obiecto inquisitionem motui ad amandum Dei, neque connexionem habet cum illa nova inquisitione, quorsum ergo ad illam intellectus determinabitur tali volitione reflexa? Dices determinari hac volitione, quia talis inquisitio conducent est ad obiectum ipsius volitionis. Contra: volitio in opinione contraria non determinat, neque inclinat ad suum obiectum: ergo minus poterit inclinare seu determinare ad id quod conducit ad tale obiectum: vel si volitio reflexa determinat ad id, quod conducit ad suum obiectum, licet illud non habeat pro obiecto, neque aliqua ratione sit cum illo connexum, potiori ratione determinare & inclinare poterit ad proprium obiectum, videlicet ad volitionem reflexam. Respondetis posse determinare ad id, quod conducit ad volitionem directam, quia est quid pertinens ad aliam potentiam voluntati subditam, non tamen posse determinare ad volitionem, quam habet pro obiecto, quia talis volitio pertinet ad ipsam voluntatem, quæ ipsa sibi subdita non est, neque tenetur obedire imperio sui ipsius. Contra: imperium ex natura sua non efficit neque necessariò connexum cum actu imperato libertatem potentie exercentis actum imperatum illam relinquit, & actum imperatum liberum servat: ergo ex eo quod voluntas libera sit non infertur repugnantia actus natura sua non efficit. An inferatur repugnantia actuum ex se efficacium §. sequenti, explicabo. Diceret aliquis de modoloquendi nimis scrupulosus, hos actus reflexos inclinentes potentiam voluntatis ad actus directos saluà illius libertate, propriè non esse dicenda imperia, sed potiùs preces, seu petitiones, siquid illis positus potest voluntas libera, nullius iure læto, & absq; alicuius iniuria tales directos actus non elicere, est autem de ratione imperij aliquo modo obligare ad id, quod imperatur, ita ut physice, vel saltem moraliter, hoc est, iure, contra illud fieri nequeat. Sed hæc differentia tantum est de nomine, & standum est communi Theologorum loquendi modo, qui hos actus reflexos imperantes, etsi ex natura sua non efficit, imperia hucusque appellavit.

11 Obiic. pro sententia Patris Vasq. D. Thom. 1.2. q. 18. a. 6. ad 2. ubi hæc habet: *Dicendum quod ordinari ad talem finem, etsi accidat exteriori actui: non tamen accidit actui interiori voluntatis, qui comparatur ad exteriorem sicut formale ad materiale.* Ex quibus verbis sic potest argui: Actus interior non ordinatur ad finem ab alio actu interiori, sicut ordinatur exterior: ergo non imperatur actus interior sicut imperatur exterior, quia si imperaretur ab aliquo, ab illo ordinaretur in finem, non enim alia ratione exterior ordinatur ad finem, nisi quia ab interiori imperatur. Resp. D. Thom. in presenti distinctione assignare inter actus internos & externos ex eo quod actus interni intrinsecè sepe finem respiciunt, quæ non possunt non respicere, actiones verò externæ nullum intrinsecum finem habent, sed tota ordinatio illarum in finem extrinsecè illis accidit ex exteriori actione derivata.

12 Obiic. secundò. Ex eo differunt actus interni, & externi, quod interni finem intrinsecum habent propriamque libertatem, externi verò tantum habent finem extrinsecum, & libertatè ab actu interno derivatam: ergo quamvis actio exterior possit sumere moralitatè ab imperante, interior nullam poterit ab illo participare. Resp. actum externum di-

stinguì ab interno, quia externus capax non est libertatis immediate, & non nisi medio interno imperante finem respicit; hoc tamen non infertur non posse actum internum imperari ab alio interno, & medio quo finem extrinsecum respiciat distinctum à fine intrinsecò quem per se respicit.

Obiic. tertio. Actus internus potest imperari ab alio ergo actus contritionis poterit imperari ab alio ergo poterit vitari, & malitia habere. Hæc obiectio Theologi pungit ad Philosophum; huius enim tantum est intra limites philosophiæ cuiuslibet effectui proprias assignare causas, illius verò derivationem bonitatis, & malitiæ constituere tali modo ut malitia nihil polluat quod ab illa mundum esse debeat; ne tamen terreat aliquem ex Philosophis obiectio peregrina. Resp. iuxta varias Philosophorum sententias posse consequentiam negari, & iuxta aliorum mentes abque inconuenienti concedi: illorum in hac re mentes breviter attingam. Hurt. 2.2. tom. 2. disp. 13. sect. 6. §. 27. respondet actum vitiosum non posse imperare actus charitatis, quia virtutes per se infuse pendunt à gratia Christi, & non parent vitio, idem in doctrina Patris Vasq. respondendum est, qui docet 1.2. disp. 53. c. 5. n. 26. actum fidei vitari non posse, & tamen dependet ab imperio voluntatis. Cajetan. Bañez. Lorc. 2.2. q. 23. art. 1. ad 2. non solum negat actum imperij convenire vitio in virtutem, sed etiam virtuti inferiori in superiorem, & ita in sententia horum Doctorum dicendum est, actum charitatis nullo alio actu posse imperari, siquidem nullus est illo perfectior. P. Coninch. 2.2. disp. 3. n. 121. affirmat posse vnum actum internum imperari ab alio, & extrinsecè in finem ordinari. negat tamen ab illo moralitatem desumere, unde iuxta hanc sententiam possemus dicere actum contritionis imperatum ab actu vitioso nullam malitiam trahere ab imperanti. P. Ripalda disp. 65. sectione secunda, numer. 8. consequentiam admittit, & latè probat disp. 50. posse actum internum intrinsecè bonum vitari ex fine extrinsecò ratione actus imperantis.

§. III.

Statuitur imperium inefficax.

Statui dari actus imperantes in voluntate respectu aliorum actuum eiusdem potentie: indaganda est modò naturalium actuum, an videlicet hi actus imperantes efficitur sint ex natura sua, ita ut illis positus non possint non esse actus imperantes, si potentia sit cum omnibus præ requisitis ad tales actus imperandos eliciendos. An verò ita possint influere in actus imperatos ut possint etià non influere. An verò possint dari actus imperantes virtutis nature, quidam ex se efficitur, alij verò ex se inefficaces. Ne nomen efficitur fallat, scito, non dici imperium efficitur, eo sensu quo dicitur efficitur cogitatio, quæcumque enim cogitatio, quæ de facto effectum habet etiam si illum potuisset non habere, efficitur dicitur, & in hoc sensu imperium efficitur dici posse quodcumque de facto imperium sentitur, etiam si ex sua natura cum negatione illius componi posset, in presenti autem alio sensu nostra difficultas intelligenda est, desideramus enim cognoscere, an actus imperantes necessarii habeant connexionem cum imperato necne: & ad hanc difficultatem tractandam, & reloluendam, imperium efficitur illud tantum vocamus, quod non potest non cum effectu connecti, & imperium inefficax, quod potest non connecti licet de facto cum illo coniungatur, in §. hoc imperium inefficax statuam, dicturus in sequenti de efficitur.

Triplex potest versari voluntas actu reflexo circa actum directum, 1. actu amoris stricti, quo illi placet bonitas illius secundum se, quin per hunc affectum illa alicui desideret. Secundò, actu complacentiæ quo gaudet de bonitate illa sibi possessa, & acquisita, quatenus illi bona. Tertio, actu desiderij, quo bonitas illa, quæ per amorem in se placet secundum se, desideratur in ordine ad subiectum, & illam mihi cupio, & hic actus dicitur actus desiderij. Non procedet questio de actu amoris stricti, neque gaudij, sed de actu desiderij, an videlicet possit dari desiderij inefficax seu non efficitur respectu actus voluntatis immediate influens in actum imperatum procedentem ab eadem voluntate.

Hurtad. disp. 138. sect. 1. & 2. negat hoc desiderium inefficax, seu hanc actum reflexum voluntatis posse influere in

in actum directum imperatum immediate ab illo procedentem, sed tantum posse influere tale desiderium reflexum inefficax per modum intentionis mouendo immediate ad alium actum reflexum electionis influentem in actum imperatum, v.g. desidero ego inefficaciter actum contritionis propter meam salutem consequendam; ex hoc desiderio inefficaci ex se potest oriri alius actus per modum electionis respiciens idem motum, quod respiciebat illa intentio inefficax, quod dicam efficaciter, volo elicere contritionem propter meam salutem, & talis actus ex se efficax erit & immediate influet in ipsam contritionem, quæ necessario ab electione procedit.

17 Oppositam veriore sententiam tenet Ripalda disput. 66. lect. 4. qui contra Hurtadum adducit testimonium Aug. lib. 8. conf. c. 9. cuius hæc sunt verba: Imperat animus, ut velit animus nec facit tamen. Vnde hoc modo irum, & quare illud non ex toto vult. Non ergo ex toto imperat, na in tantum imperat in quantum vult. Quibus verbis videtur expresse tradidisse Augustinus imperium ex se non efficax. Posset Hurtadus respondere Augustinum loqui de imperio per modum intentionis, quod ipse inefficax admittit, constituit enim intentionem ex se non efficacem, ex qua potest oriri, & non oriri electio. Resicitur tamen hæc solutio ex verbis eiusdem Augustini, ipse enim immediate dixerat: Imperat animus ut moueat manus, & tanta est facilitas, ut vix ad seruitutem discernatur imperium. Deinde annexit: Imperat animus, ut velit animus, &c. En loquitur Augustinus de imperio, quod habet animus respectu animi, id est, voluntas respectu proprii actus eodem sensu, ac loquitur de imperio, quo animus immediate mouet manus, quod imperium immediate mouet ipsam finem, & ad qua immediate procedit motus. Adde in communi modo loquendi intentionem non dici imperium electionis, sed actus ille dicitur imperium respectu actus voluntatis, qui reflexe immediate tendit in illum.

18 Ratione probatur eadem sententia. Datur intentio ex se non efficax, quæ aliquando moueat ad electionem, & possit de facto ad illam non mouere; ergo poterit dari actus reflexus, qui aliquando moueat ad directum, & possit voluntas aliquando ex vi illius pro sua libertate non moueri ad talem actum, sicut enim intentio immediate tendens in finem tanquam in obiectum amatum ponendam extra causam media electione, & positione mediorum, potest esse talis naturæ, ut eademmet possit pro libertate voluntatis mouere ad electionem, & positionem mediorum, & executionem finis, & ad nihil horum mouere, cur non poterit dari volitio reflexa amoris immediate potens ad amorem mouere eiusdem conditionis, cuius influxus dependeat à determinatione voluntatis?

19 Confirmatur: Actus voluntatis diuine quo liberè Deus concurret ad meam volitionem liberam, immediate est amor ipsius volitionis liberæ, qui ex se indifferens est ad concurrendum vel non concurrendum ad meam volitionem dependentem à mea determinatione, ut probò 2. Physicor. Contro. 10. ergo potiori ratione poterit actus propriæ voluntatis creatæ tendens in actum, ad quem potest conducere independentem à determinatione eiusdem voluntatis, facilius enim intelligitur concursus meæ volitionis dependere ab alia mea libera volitione quam volitionis diuine dependentem à mea volitione. Si dicas Deum ita velle meam volitionem dependentem à mea determinatione, ut mihi ius libertatis integrum relinquat, non contradicam, sed quid ad rem? cur ego non potero velle meam volitionem saluâ libertate volitionis reflexæ?

20 Confirmatur secundo: Voluntas potest absque actu imperante elicere actum imperatum seu reflexe volutatem, ergo potest illum elicere ex vi eiusdem imperantis. Probo consequentiam. Velle elicere actum ex se voluntatem afficit circa talem actum volutem, & illam per se & formaliter inclinat ad illum elicendum, ergo si alius voluntas sit potens, talis actum elicere, quamuis minima & exilis sit inclinatio poterit, illa adinuari voluntas ad talem actum elicendum.

21 Tertio, Motus primò primi qui in voluntate insurgunt circa aliquod obiectum, illa inclinant, ut tale obiectum liberè amet, & hac ratione à SS. Patrib. hi motus respectu actuum conducentium ad meritum, gratia per Christum appellantur, & tamè non mouent efficaciter, sed saluâ libertate, quâ destruerent, si efficaciter mouerent: ergo potest dari actus voluntatis inefficaciter mouens ad alios actus. Nec valet responderi hos motus tantum mouere per modum electionis mediis aliis actibus reflexis, qui se habeant per

Franc. de Ouedo, Philosoph. Tom. I. I.

modum electionis; hoc enim est contra communem Theologorum sententiam. Deinde hoc admissio in eandem difficultatem incidit Hurtado, quia vel ille actus reflexus immediate mouens per modum electionis est ex se efficax, vel non: si dicat ex se non esse efficacem, iam concedit posse actum non efficacem ex se immediate influere in alium actum: si dicat esse efficacem destruit libertatem talis actus, quod absurdissimum est, quia sequitur nullum actum directum procedentem ab actu primo insurgente in voluntate esse liberum in se, sed tantum in electione, quæ reflexe fertur in illum.

22 Affinis est ratio præcedenti alia desumpta ex communi opinione Theologorum; id est, omnes actus meritorios imperari à charitate, in qua si omne imperium ex se esset efficax, omne imperium libertatem destrueret, & omnis actus esset necessarius, & consequenter nullus actus, qui non esset charitatis, meritorius esset iuxta communissimam sententiam, quæ tantum actum in se formaliter libero meritum tribuit, quod concedere durum sane est.

23 Vltima ratio sumitur à priori ex natura ipsius voluntatis, quæ talis est ut ipsa possit se determinare per volitionem liberâ allectâ & attractâ ab alio non prædeterminatæ, sed tantum inclinante ad actum saluâ libertate voluntatis, ut patet in cognitione obiecti indifferenter propositi, quæ inclinat voluntatem ad actum saluâ libertate ipsius voluntatis, ex vi cuius voluntas mouetur ad actum: ergo eodem modo poterit volitio inclinare ad aliam volitionem saluâ libertate volitionis, ad quam inclinat, & ferri in illam cum indifferenter, ad influendum de facto, vel non influendum dependenter à determinatione voluntatis, ita ut non solum volitio necessaria, sed etiam libera valeat imperari.

24 Nihil apud Hurtadum inuenio contra hanc conclusionem præter ea quæ obici possunt, contra omnes actus imperantes tam efficaces, quam non efficaces, neque aliquid momenti existimo posse adduci in suffragium sententiæ Hurtadi: si obicias actiones externas non posse dependere ab imperio inefficaci, sed necessario requiritur imperium efficax, & ex hoc inferas idem dicendum esse de actionibus externis. Respondeo facile actiones externas in se non esse liberas formaliter, ac proinde ut absolute sint, requiri ex parte actus primi absolutum determinatum, quod penitus absorbeat indifferenciam illarum ad existendum, vel non existendum, actiones verò internas voluntatis esse formaliter liberas, ac proinde posse voluntatem se ipsam per illas determinare, etiam si imperium, quod se tenet ex parte actus primi, absolute non eas determinet, sed tantum inclinet ad illas.

§. IV.

Statuitur imperium efficax voluntatis respectu actuum eiusdem potentie.

25 Actus efficaciter imperans dicitur ille qui talis est nature, ut eo posito non possit non esse actus imperatus, & necessario sit ille elicendus ex suppositione illius. In hoc sensu inquirimus an possit voluntas habere aliquem actum reflexum, qui illam necessario determinet ad actum, quem respicit tanquam obiectum; verbi gratia, an possit habere actum charitatis quo dicat, volo propter Deum summè beatum, elicere actum internum misericordie, qui quidem actus charitatis talis sit, ut illo posito non possit actus misericordie non elici à voluntate. Difficultas hæc, ut rectè notauit Suarez t. de gratia, lib. 11. c. 11. n. 10. locum inuenit quando voluntas dicit, volo hic & nunc actum misericordie, quia si tantum actus reflexus respiceret actum misericordie futurum, nullo modo posset voluntatem ad illum determinare, quia desiderium quod habeo de actu voluntatis creatinæ die faciendo, hic & nunc non virget, creatinæ autem die iam non erit, ac proinde non inclinabit ad actum per se ipsum, nisi mediâ sui cognitione, quæ nullum obiectum proponet necessario determinans voluntatem, quia potest hæc hodie decernere contra id quod heri efficaciter decreuerat; quod si actus heri elicetus adhuc dureret, poterit voluntas ab illo in instanti, in quo virget illius executio per ipsa decreta cessare, & ipsam, hoc est, actum imperatum omittere. Posset tamen procedere difficultas an possit voluntas permanere in illo actu reflexo tempore pro quo directum decreuerat, & talem actum directum omittere. Facilius tamen difficultas soluetur si procedat questio de actu voluntatis,